

Vidnerne svæve i Vildfarelse. Det vil dog ikke staa i hans Magt at faa Sagen oplyst ved at kalde Klager og Vidner frem for sig. Det er det, man kalder Middelbarhedsprincipet i Modsætning til Umiddelbarhedens. Indføres sidstnævnte i den civile Proces, opnaas der, at den Dommer, som skal afsige den endelige Dom i Sagen, selv faar Lejlighed til at paahøre Afhøringen af de i Sagen optrædende Vidner og ydermere, at han har Lejlighed til at kalde Sagens Parter op til at afgive Forklaring i selve Retten og det under Strafansvar. Se De, mine Herrer, have vi opnaaet dette i dansk Civilproces, have vi dermed opnaaet den størst mulige Garanti for, at de Domme, som blive afsagte, saa vidt det staa i menneskelig Magt, blive afsagte paa et sandfærdigt Grundlag. Vi have med andre Ord sat en Bom for den professionelle og processuelle Løgn og Usandfærdighed, som nu ville findes i ikke saa faa Tilfælde, og som efter det System, som bestaar nu, næsten uundgaeligt maa komme frem i større eller mindre Omfang, alt efter de optrædende Personers mindre eller større Hæderlighed. Der vil altid være Lejlighed dertil nu. Dette vil blive undgaaet ved Gennemførelsen af Umiddelbarhed og Mundtlighed, ved at give Dommeren Lejlighed til at eksaminere baade Parter og Vidner. Dette Fremskridt synes mig saa stort, at det ikke højt nok kan prises. Jeg omtalte før Krydsforhør, hvor letsindigt et Vidnesbyrd kan blive afgivet, og hvorledes Sandheden kan findes gennem Krydsforhør. Hvis det ikke trætter ærede Medlemmer alt for meget, skal jeg tillade mig at fremdrage et Eksempel af min egen personlige Erfaring for nogle Aar siden. Det var i Sammensmeltningens allerhedeste Tid i Begyndelsen af 90erne. Jeg kørte paa Jernbane, og over for mig sad en Mand, hvis Ansigt jeg kendte — nu kan jeg ikke huske, hvem det var — og han kendte aabenbart ogsaa mig. Han rettede da et politisk Spørgsmaal til mig, hvorpaa jeg gav et aldeles aabenhjertigt Svar. Spørgsmaalet var saa klart, at der ikke for mit Vedkommende var Tale om at svare saadan eller saadan; Manden saa da meget betænkeligt paa mig og sagde, at det undrede ham meget, at jeg vilde svare saadan derpaa. Ja, jeg kan ikke svare andet. Det undrer mig, sagde han, fordi De før i Overværelse af flere Hundrede Mennesker har svaret ganske modsat. Saa! svarede jeg da. Nu var det heldigt for mig, at det var et Spørgsmaal, der stod saa klart, at jeg ikke kunde svare ander-

ledes, men ikke desto mindre sagde jeg til Manden: Hvor var det da, jeg svarede anderledes? Det var paa Torvet i Stubbekøbing i Overværelse af flere Hundrede Mennesker. Dertil bemærkede jeg: Lad os nu sætte, at Deres eller mit Liv ahang af Deres Vidnesbyrd; kunde De saa træde frem for en Dommer, række tre Fingre i Vejret og sværge paa, at De havde hørt mig sige saadan og saadan paa Torvet i Stubbekøbing i Overværelse af flere Hundrede Mennesker? Ja, det kunde han da. Er De nu vis paa det, saa De kan aflægge Ed paa det? Ja, svarede han. Det skal De dog ikke alligevel. Hvorfor ikke? Fordi jeg aldrig har været i Stubbekøbing. Det gjorde dog ikke noget Indtryk paa Manden. Han svarede kun: Ja, saa har det været en anden, som sagde det. Ja, rimeligvis, svarede jeg, men saa skal De en anden Gang være forsigtigere med at aflægge Vidnesbyrd. Jeg vil angaaende dette Eksempel sige, at havde der ikke været et Krydsforhør ved en eller anden hurtig Retsforfølgning over for mig ulykkelige, kunde ogsaa et saadant Vidnesbyrd være blevet afgivet og taget for gode Varer. Sagen var ikke bleven nærmere oplyst, og hvorledes skulde det saa have været muligt for mig at godtgøre, at jeg aldrig havde været i Stubbekøbing, hvad der jo i og for sig ikke kan godtgøres. Jeg vil henstille til ærede Medlemmer og særlig til det ærede Medlem for Maribo Amts 5te Valgkreds (N. J. Larsen) — han er jo bekendt som en stor Dyreven og maa vel ogsaa antages at være en lige saa stor Menneskeven — om det ikke havde været Synd, hvis jeg i Begyndelsen af 90erne var bleven hængt for, hvad der var blevet sagt paa Torvet i Stubbekøbing ved et offentligt Møde. Denne Fare for at kunne blive hængt for, hvad man har sagt i en By, hvor man aldeles ikke har været, vil man blive ikke saa lidt fjernere fra derved, at Dommeren selv kan gribe ind i Processen og selv afhøre Vidnerne og Parterne. Jeg maa føje til, da jeg antager, at denne Udtalelse vil blive gjort til Genstand for Bemærkninger fra Folk fra Stubbekøbing, at de Eksempler, jeg her nævner, ere grelle og kun bruges saaledes for at oplyse, hvad Værdi det kan have at spørge nærmere og ikke tro alt for stærkt paa det afgivne Vidnesbyrd; thi det kan saamænd være galt, uden at den, der afgiver det, gør sig selv nogen Tanke derom. Den omtalte Mand saa meget venlig til mig, og det lod ikke til, at han nærede noget som helst Had til mig.